

Organdonation och transplantation: Politiska insatser på EU-nivå

Europaparlamentets resolution av den 22 april 2008 om organdonation och transplantation: politiska insatser på EU-nivå (2007/2210(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av artikel 152.4 a i EG-fördraget,
- med beaktande av kommissionens meddelande till Europaparlamentet och rådet om organdonation och transplantation: politiska insatser på EU-nivå (KOM(2007)0275) och kommissionens arbetsdokument som medföljer meddelandet: Sammanfattning av konsekvensbedömningen (SEK(2007)0705),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/23/EG av den 31 mars 2004 om fastställande av kvalitets- och säkerhetsnormer för donation, tillvaratagande, kontroll, bearbetning, konservering, förvaring och distribution av mänskliga vävnader och celler¹,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter²,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation³,
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/20/EG av den 4 april 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar rörande tillämpning av god klinisk sed vid kliniska prövningar av humanläkemedel⁴,
- med beaktande av Världshälsoorganisationens riktlinjer för organtransplantationer på människor,
- med beaktande av Europarådets konvention om mänskliga rättigheter och biomedicin samt dess tilläggsprotokoll om transplantation av organ och vävnader av mänskligt ursprung,
- med beaktande av Europarådets rapport ”Meeting the organ shortage. Current status and strategies for improvement of organ donation” (Att bemöta bristen på organ. Aktuell status och strategier för att förbättra donation av organ) från 1999,

¹ EUT L 102, 7.4.2004, s. 48.

² EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

³ EGT L 201, 31.7.2002, s. 37.

⁴ EGT L 121, 1.5.2001, s. 34.

- med beaktande av Europarådets rapport ”Guide to the safety and quality assurance for organs, tissues and cells”¹ (Guide till säkerhet och kvalitetssäkring för organ, vävnader och celler),
- med beaktande av ett dokument från det första nationella expertmötet om organdonation och transplantationer på gemenskapsnivå², som hölls i Portugal den 13 september 2007,
- med beaktande av artikel 45 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet och yttrandena från utskottet för rättsliga frågor och utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (A6-0090/2008), och av följande skäl:
 - A. Behovet av transplanterade organ i EU har ökat stadigt och snabbare än antalet donerade organ. Det finns över 60 000 patienter i behov av transplantation på väntelistor i EU, och ett betydande antal patienter dör till följd av den kroniska bristen på organ. Ökningen i antalet donatorer leder inte till att väntelistorna kortas.
 - B. Organhandel, kommersialisering och transplantationsturism, vilket strider mot respekten för människans värdighet ökar snabbt. Det finns en koppling mellan bristen på organ och den illegala handeln med organ. Det behövs fler uppgifter om organhandeln.
 - C. Säkerhetsfrågorna ignoreras ofta när illegal kommersiell organtransplantation utförs, vilket kan utsätta både donatorns och mottagarens liv för risker.
 - D. Fyra medlemsstater har fortfarande inte ratificerat FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, fem medlemsstater har inte ratificerat dess tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn (”Palermoprotokollet”), nio medlemsstater har inte ratificerat FN:s fakultativa protokoll till konventionen om barnets rättigheter, ett protokoll som avser handel med barn, barnprostitution och barnpornografi samt 17 medlemsstater har inte ratificerat Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel.
 - E. Även om organhandeln enligt nuvarande beräkningar är relativt liten i förhållande till andra former av olaglig handel, blir handeln med organ och vävnader ett allt större globalt problem som förekommer inom och över nationella gränser och styrs av efterfrågan (150-250 beräknade fall per år i EU).
 - F. Handeln med organ och vävnader är en form av människohandel som innebär allvarliga brott mot grundläggande mänskliga rättigheter, särskilt människors värdighet och fysiska integritet. Detta kan undergräva medborgarnas förtroende för det lagliga transplantationssystemet och leda till ytterligare brist på frivilligt donerade organ och vävnader.
 - G. Kvalitet, säkerhet, effektivitet och öppenhet är avgörande om samhället ska kunna tillgodogöra sig de fördelar som transplantation kan erbjuda som behandlingsform.

¹ Tredje utgåvan, 2007.

² SANCO C6 EFZ/gsc D (2007) 360346

- H. Organtransplantation är den enda tillgängliga behandlingsformen för organsvikt i sådana organ som lever, lungor och hjärta och den mest kostnadseffektiva behandlingsformen för njursvikt. Organtransplantation ger en möjlighet att rädda liv och erbjuda en bättre livskvalitet.
- I. Det finns viktiga skillnader mellan och inom medlemsstaterna vad gäller kostnaderna för transplantation, organens ursprung (det vill säga levande eller avlidna donatorer) och skillnader till och med när det gäller kvalitet och minimisäkerhetskrav för organdonation och transplantation, medan organisationsstrategin för transplantation varierar från medlemsstat till medlemsstat, vilket skapar olika normer inom EU.
- J. Medlemsstaterna har olika rättssystem (vissa medlemsstater har ett system som innebär att en person måste ange om han eller hon vill donera sina organ och andra ett system som innebär att personen måste ange om han eller hon inte vill donera) och erfarenheterna i de olika medlemsstaterna visar att effekterna av rättssystemet på antalet donatorer är tämligen begränsat.
- K. Alternativet till transplantation är ofta intensivvård, som är otrevligt för patienterna och belastar hälso- och sjukvårdssystemen och patienternas familjer och vårdare.
- L. Organdonation och transplantation är känsliga och komplicerade frågor med inte bara medicinska utan även juridiska och etiska aspekter, vilket förutsätter att samhället deltar fullt ut i arbetet för att utveckla dessa områden.
- M. Användning av organ som behandlingsform medför en risk för överföring av smittsamma och andra sjukdomar.
- N. Ett antal organ utbyts redan mellan olika medlemsstater, och det finns redan olika europeiska organisationer för organutbyte (t.ex. Scandiatransplant, Eurotransplant).
- O. Befintliga erfarenheter (exempelvis den spanska modellen, det belgiska projektet GIFT, DOPKI, Alliance-O (Alliance for Organ Donation and Transplantation)) visar goda resultat och bör beaktas.
- P. Allmänhetens kunskaper, konkret och positiv information och yrkesutbildades avancerade utbildning och kommunikationsförmåga spelar en viktig roll för att öka viljan att donera organ.
- Q. Effektiva folkhälsoåtgärder som underlättar tidig upptäckt och behandling av kroniska sjukdomar som orsakar organsvikt, som kronisk njursvikt, måste införas för att minimera antalet människor som behöver transplantera organ i framtiden.
- 1. Europaparlamentet välkomnar kommissionens ovannämnda meddelande i vilket kommissionen föreslår ett mycket uppskattat integrerat tillvägagångssätt bestående av tre åtgärder.

Rättsligt instrument

- 2. Europaparlamentet ser fram emot kommissionens förslag till direktiv i vilket det ska fastställas kvalitets- och säkerhetskrav för donation, tillhandahållande, kontroll, förvaring,

transport och fördelning av organ inom EU samt vilka resurser som ska avsättas för tillämpningen av dessa krav. Parlamentet understryker emellertid att den kommande rättsliga ramen inte får skapa en ytterligare administrativ belastning för medlemsstaterna eller tjänsteleverantörerna, eller äventyra utnyttjandet av befintlig god praxis eller sådan praxis som anpassats till de rådande förhållandena och omständigheterna i de enskilda medlemsstaterna eller innehålla sådana krav som skulle kunna leda till en minskning i antalet potentiella och verkliga donatorer.

3. Parlamentet framhåller att det nya direktivet bör komplettera och förstärka de insatser som gjorts av medlemsstaterna för att skapa en aktiv och effektiv metod för samordning utan att förhindra införande eller bevarande av striktare krav.
4. Europaparlamentet understryker att direktivet bör ha plats för den medicinska vetenskapens framsteg.

Samarbete mellan medlemsstater

5. Europaparlamentet uttrycker sin oro över bristen på tillgängliga mänskliga organ för transplantation för att uppfylla patienternas behov. Parlamentet anser att den största utmaning som medlemsstaterna står inför i samband med organtransplantation är att minska bristen på organ (och donatorer). Parlamentet påminner om att tusentals patienter i Europa är registrerade på väntelistor, som har en betydande dödlighet.
6. Parlamentet konstaterar att fördelningen av organ bör utgå från patientens medicinska förmåga att acceptera organet. Parlamentet anser att diskriminering på grund av handikapp, som inte har någon betydelse för patientens möjligheter att acceptera ett organ, inte får tolereras.
7. Europaparlamentet påpekar att donation av organ är en gåva. Parlamentet betonar därför att samtidigt som det är mycket viktigt att finna en lösning på den allvarliga bristen på organ i EU, måste också det fria valet att donera eller inte donera ett organ respekteras och skyddas.
8. Europaparlamentet konstaterar att det finns stora skillnader inom EU med avseende på organens ursprung (avlidna eller levande donatorer), medlemsstaternas framgångar i att öka sina pooler av donatorer, när det gäller kvalitets- och säkerhetskrav i de olika medlemsstaterna och de olika organisatoriska strategierna för organdonation och transplantationer samt skillnader i utbildning och vidareutbildning av läkare och sjukvårdspersonal. Parlamentet anser att skillnaderna delvis kan förklaras av en kombination av ekonomiska, strukturella, administrativa, kulturella, etiska, religiösa, historiska, sociala och rättsliga faktorer, även om den avgörande faktorn verkar vara hur hela processen som leder fram till donation och transplantation organiseras.
9. Europaparlamentet är därför övertygat om att det finns en betydande potential för att utbyta expertis mellan medlemsstaterna, så att antalet donatorer kan öka och tillgången till transplantation kan göras mera jämlik i hela EU. Parlamentet ser därför fram emot kommissionens handlingsplan för förstärkt samarbete mellan medlemsstaterna för att uppnå följande:
 - Bättre tillgång på organ.

- Öka effektiviteten och tillgängligheten i transplantationssystemen.
 - Öka allmänhetens kunskaper.
 - Garantera kvalitet och säkerhet.
10. Europaparlamentet understryker därför att inrättandet av väl strukturerade operativa system och främjandet av framgångsrika modeller inom och mellan medlemsstaterna, och när det är lämpligt, på internationell nivå, är av utomordentligt stor betydelse. Parlamentet förslår att de operativa systemen bör omfatta en adekvat rättslig ram, teknisk och logistisk infrastruktur samt psykologiskt och organisatoriskt stöd och en god organisationsstruktur på och över sjukhusnivå, utrustad med mycket kvalificerad personal, kopplade till tydliga bestämmelser om spårbarhet och ett rättvist och effektivt system för fördelning och tillgång till transplantation.

Bättre tillgång på organ

11. Europaparlamentet framhåller att medlemsstaterna ansvarar för sina egna rättsmodeller. Parlamentet konstaterar att det finns två modeller i EU, var och en i olika varianter. Parlamentet anser att det är onödigt att anpassa eller harmonisera rättssystemen. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att anta lagstiftning som gör det möjligt att utse en juridisk företrädare som kan fatta beslut om donation efter det att man avlidit.
12. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att fullt ut uppnå post mortem-donationernas potentiella möjligheter. Parlamentet uppmanar därför medlemsstaterna att investera till fullo i förbättringar av deras organisatoriska system genom att
- medvetandegöra, utbilda och vidareutbilda läkare och sjukvårdspersonal,
 - finansiellt stödja sjukhus att utnämna ”transplantationssamordnare ’in-house’” (läkare som arbetar på intensivvårdsavdelningen med stöd av ett medicinskt team), vars uppgift är att aktivt identifiera potentiella donatorer och närma sig deras familjer,
 - genomföra program för att höja kvaliteten vid varje sjukhus eller kluster av sjukhus i hela EU, där det finns belegg för en potential för organdonation.
13. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att för att förbättra tillgången på organ utvärdera användningen ”marginella” donatorer (eller äldre donatorer det vill säga donatorer med vissa sjukdomar), samtidigt som man tar hänsyn till kvalitets- och säkerhetsaspekter.
14. Europaparlamentet anser att transplantationer kan utföras med användning av ett suboptimalt organ. Det är då upp till transplantationsteamet att, i samråd med patienten och dennes familj, fatta beslut om användningen av organ för den enskilda patienten på grundval av en risk/nytta-analys.
15. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att tillåta organdonationer från levande personer med beaktande av kvalitets- och säkerhetsaspekter. Parlamentet betonar

emellertid att organdonationer från levande personer bör ses som ett komplement till post mortem-donationer.

16. Europaparlamentet inser att när poolen av donatorer utökas kan läkarna bli oroad över den ökade sannolikheten för avstötning av organen och en gradvis försämring av det transplanterade organets funktion och parlamentet begär därför att kommissionen och rådet ska ge sitt stöd till metoder som förhindrar och behandlar avstötning så att läkarna kan använda den ”utökade” organpoolen (från ”marginella” donatorer) med förtroende.
17. Europaparlamentet erkänner att biotekniken redan erbjuder lösningar på risken med avstötning av transplanterade organ, exempelvis genom behandling som minskar avstötningsfrekvensen, vilket i sin tur kommer att stödja tillgången på fler organ genom att läkarna kan behandla eller till och med förhindra avstötning. Parlamentet anser att detta skulle bidra till att stödja en ”utökad” donatorpool genom att minska riskerna i samband med utökade organprogram.
18. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att före januari 2010 upphäva lagstiftning enligt vilken donerade organ får användas endast inom den medlemsstaten.
19. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta de åtgärder som behövs på området för utbildning och fortbildning, lagarbete och ersättning för transplantationskirurger.
20. Europaparlamentet understryker vikten av att finansiera tillvaratagandet av organ och transplantationer under en särskild budgetpost, så att transplantationerna inte blir en belastning för sjukhusen.
21. Europaparlamentet understryker behovet att garantera att organdonationer fortsätter att vara strikt icke-kommersiella.
22. Europaparlamentet stöder åtgärder som syftar till att skydda donatorerna i fall av organdonation från levande personer, utifrån såväl ett medicinskt som ett psykologiskt och socialt perspektiv, och skapar garantier för att organdonation sker altruistiskt och frivilligt, och således utesluter betalningar mellan donatorer och mottagare, förutom sådan betalning som strikt begränsas till att ersätta utgifter och besvär i samband med donationen. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att avlidna och levande donatorers anonymitet bevaras i fall då de inte har någon vare sig genetisk eller känslomässig koppling till mottagaren, då den nationella lagstiftningen medger sådana donationer. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att ange villkoren för att bevilja ersättning.
23. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att anta eller bibehålla en sträng lagstiftning när det gäller transplantationer från levande donatorer som inte är släkt med mottagaren för att skapa insyn i systemet och eliminera risken för olaglig organhandel eller donator tvång. Donationer från levande donatorer som inte är släktingar får därför bara genomföras enligt de villkor som fastställs i den nationella lagstiftningen och efter godkännande av en lämplig oberoende instans.
24. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att se till att levande donatorer inte diskrimineras, särskilt av försäkringssystemen.

25. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att garantera levande donatorer ersättning för socialförsäkringskostnader.
26. Europaparlamentet anser att biotekniken i framtiden, under förutsättning att spårbarhet garanteras, kan erbjuda möjligheter för forskare att odla organ från befintlig vävnad och befintliga celler, antingen från patienterna själva eller från andra vävnadsdonatorer. Parlamentet uppmanar kommissionen att främja sådan forskning, som ofta genomförs av EU:s framväxande små och medelstora bioteknikföretag inom de kulturella och etiska ramar som bestämts av medlemsstaterna och i stadgan om de grundläggande rättigheterna och Europarådets konvention om mänskliga rättigheter och biomedicin.
27. Europaparlamentet konstaterar att flera kliniska prövningar på människor har visat att behandling med adulta stamceller är effektiva i flera cellersättningsbehandlingar.

Effektivitet och tillgänglighet i transplantationssystemen

28. Europaparlamentet konstaterar att det inte finns något heltäckande system för att samla in uppgifter om de olika typerna av transplantation och deras resultat, även om flera medlemsstater har infört obligatorisk registrering av transplantationsverksamhet och det även existerar vissa frivilliga register. Parlamentet rekommenderar med eftertryck skapandet av nationella uppföljningsregister över levande donatorer, transplantationspatienter och transplantationsförfaranden. Parlamentet påpekar att registren måste uppdateras regelbundet. Parlamentet betonar att det är viktigt att uppgifterna är jämförbara mellan medlemsstaterna.
29. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att rekommendera medlemsstaterna vissa riktlinjer när det gäller registrering för att se till att den registrerade personen inkommer med vissa uppgifter om sin sjukdomshistoria och för att garantera kvaliteten och säkerheten på donatorns organ, eftersom registrering inte bara är att helt enkelt registrera till namnet, utan medför konsekvenser för både donatorn och mottagaren.
30. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att underlätta utvecklingen av centrala tekniska och etiska normer i samband med hantering av organdonationers säkerhet, kvalitet och effektivitet i samband med donation och transplantation som kan fungera som en modell för medlemsstaterna. Parlamentet uppmanar kommissionen att etablera en EU-mekanism som kan främja samordningsaktiviteter mellan medlemsstaterna vid organdonation och transplantation.
31. Europaparlamentet anser att en ytterligare fördel med ett samarbete mellan medlemsstaterna som inte tillräckligt understryks i kommissionens ovannämnda meddelande är det potentiella värdet i organdelning mellan medlemsstaterna med avseende på de medicinska och tekniska möjligheterna, dock med beaktande av att det finns geografiska begränsningar för detta och de eventuella konsekvenserna för organens kvalitet. Parlamentet framhåller i detta avseende de positiva resultat som uppnåtts av internationella system. Parlamentet anser att organdelning kan vara till mycket stor hjälp särskilt när det handlar om svåra transplantationsförfaranden (exempelvis patienter som är mycket känsliga eller akut sjuka och patienter med särskilda medicinska tillstånd, för vilka det är svårt att hitta en lämplig donator).

32. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att tillsammans med medlemsstaterna genomföra en undersökning om samtliga frågor som rör organtransplantation i medlemsstaterna för personer som inte är bosatta i EU och att utarbeta en uppförandekod som innehåller regler och villkor enligt vilka organ som doneras av avlidna EU-donatorer får fördelas till personer som inte är bosatta i EU.
33. Europaparlamentet understryker att ett bra samarbete mellan hälso- och sjukvårdspersonal och ansvariga myndigheter är nödvändigt och tillför ett mervärde. Parlamentet uppmanar kommissionen att underlätta allianser mellan nationella transplantationsorganisationer i medlemsstaterna som omfattar samarbete av juridisk, etisk och teknisk natur. Parlamentet inser att det finns situationer inom transplantationsmedicinen som inte kan hanteras på ett tillfredsställande sätt i medlemsstater med en begränsad tillgång på donatorer. Parlamentet anser att framför allt de små medlemsstaterna helt klart kunde dra nytta av ett europeiskt samarbete.
34. Europaparlamentet efterlyser ett EU-kort för organdonatorer, som ska komplettera de befintliga nationella systemen.
35. Europaparlamentet anser att internationellt samarbete för att främja tillgång och säkerhet på organ är önskvärt. Parlamentet påpekar att allmänna regler för bästa medicinska metoder, diagnostiska tekniker och bevarande vore ändamålsenliga. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att aktivt stödja ett sådant samarbete och att tillämpa detta system med allmänna regler.

Ökning av allmänhetens kunskaper

36. Europaparlamentet understryker betydelsen av att öka allmänhetens kunskaper om organdonation och transplantation för att underlätta identifieringen av organdonatorer och därmed öka tillgången på organ. Parlamentet uppmanar därför kommissionen, medlemsstaterna och det civila samhället att förbättra främjandet av organdonation strukturellt, bland annat bland ungdomar i skolorna. Parlamentet föreslår att man i detta syfte använder kända personer (exempelvis idrottsmän och idrottskvinnor) och utbildningspaket.
37. Europaparlamentet påpekar att information om donation och transplantation av organ ska tillhandahållas på ett öppet och opartiskt sätt utan uppmaningar, och ta upp hela omfattningen av organdonationer, dvs. att donationen kan omfatta multipla organdonationer samt vävnadsdonation.
38. Europaparlamentet understryker att den fria viljan att donera eller inte donera ett organ är donatorns exklusiva rättighet och måste respekteras och att organdonation måste anses vara en gåva från en människa till en annan. Parlamentet framhåller att detta måste återges i det språk som används, som ska undvika att använda ekonomiska termer som antyder att organ får behandlas som en vara på den inre marknaden.
39. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att överväga en vidare utveckling och utvidgning av den befintliga europeiska webbplatsen för organdonation¹, samt

¹ www.eurodonor.org (och/eller www.eurocet.org)

Världshälsoorganisationens relevanta webbplats¹ så att de omfattar samtliga medlemsstater, på alla officiella EU-språk, för att tillhandahålla relevant information och uppgifter om organdonationer och transplantationer.

40. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att främja World Donor Day (världsdonatordagen) och rekommenderar insatser som framhåller de goda resultaten och vikten av transplantation.
41. Europaparlamentet är övertygat om att ökad information till allmänheten även på lokal och regional nivå är ett mycket effektivt sätt att öka tillgången på organ. Parlamentet uppmanar kommissionen, medlemsstaterna, det civila samhällets organisationer, kyrkor samt religiösa och humanistiska samfund att delta i denna insats för att öka allmänhetens kunskaper om möjligheten att donera organ, samtidigt som man tar hänsyn till de kulturella egenheterna i varje enskild medlemsstat. Parlamentet understryker den viktiga roll som registrerade donatorer kan spela för att främja organdonation bland familjemedlemmar och vänner genom att uppmuntra dem att själva bli donatorer.
42. Parlamentet inser att det är viktigt att förbättra hälso- och sjukvårdspersonalens kommunikationsförmåga genom att till exempel utveckla riktlinjer för informationen. Parlamentet betonar behovet av en professionell attityd till kommunikation liksom stöd från experter på det området. Parlamentet anser att man måste rikta särskild uppmärksamhet på såväl innehållet i budskapet som det bästa sättet att hantera de mest kontroversiella frågorna. Parlamentet betonar betydelsen av regelbundna möten med företrädare för medierna för att främja de goda resultaten och vikten av transplantation.
43. Europaparlamentet förespråkar att man inrättar en ”telefonjour” för transplantationsfrågor, med ett enda telefonnummer, som förvaltas av en nationell transplantationsorganisation, om en sådan organisation existerar, och som är bemannad dygnet runt varje dag i veckan med personal som fått lämplig yrkesutbildning och som har tillräcklig erfarenhet, och som snabbt kan tillhandahålla relevanta och korrekta medicinska och juridiska uppgifter till samtliga berörda aktörer.
44. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att stödja forskning om organdonation och transplantation över de nationella gränserna för att bearbeta effekterna av etnicitet, ursprungsland, religion, utbildningsnivå och socioekonomisk klass på beslutet att erbjuda organ för donation. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att snabbt sprida forskningsresultat i syfte att informera allmänheten och skingra missförstånd.

Bättre kvalitet och säkerhet

45. Europaparlamentet inser att det är av vital betydelse att garantera kvalitet och säkerhet för organdonation och transplantation. Parlamentet påpekar att det kommer att minska transplantationsriskerna och följaktligen minska de negativa effekterna. Parlamentet inser att åtgärder för att öka kvalitet och säkerhet skulle kunna få effekt för tillgången på organ och vice versa. Parlamentet uppmanar kommissionen att hjälpa medlemsstaterna att utveckla sin kapacitet att upprätta och utveckla nationella föreskrifter och en lagstiftningsram för att förbättra kvalitet och säkerhet, utan att detta inverkar negativt på tillgången till organ för transplantation.

¹ www.transplant-observatory.org

46. Europaparlamentet inser att resultaten efter transplantationer och efter donationer bör övervakas och utvärderas. Parlamentet understryker att en gemensam metodik för analys av uppgifter bör främjas bland medlemsstaterna, vilken bör grundas på de bästa metoder som används i medlemsstaterna i dagsläget, för att möjliggöra att resultaten är optimalt jämförbara mellan olika medlemsstater.
47. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att förlänga övervakningstiderna för transplantationspatienter till flera år, och helst till hela patientens livstid och/eller så länge som transplantatet fungerar.
48. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att fördela medel inom Europeiska gemenskapens sjunde ramprogram för verksamhet inom området forskning, teknisk utveckling och demonstration (2007-2013) för att främja forskning om bättre och känsligare diagnostiska tekniker, som kommer att möjliggöra snabb och effektiv upptäckt av skadliga tillstånd såsom hiv/aids, hepatit med flera, eftersom en viktig aspekt på organtransplantation är att garantera säkerhet från olika skadliga faktorer och agens som förekommer i donatorns organ.

Organhandel

49. Europaparlamentet påpekar att det finns en koppling mellan bristen på organ och den illegala handeln med organ eftersom organhandel undergräver trovärdigheten i systemet för potentiella frivilliga och obetalda donatorer. Parlamentet understryker att allt kommersiellt utnyttjande av organ är oetiskt och strider mot de mest grundläggande mänskliga värderingarna. Parlamentet framhåller att organdonation av finansiella skäl nedvärderar den gåva som ett organ är till blott en handelsvara, vilket är ett brott mot människans värdighet, strider mot artikel 21 i konventionen om mänskliga rättigheter och biomedicin samt är förbjudet enligt artikel 3.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
50. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att i sina relationer med tredjeländerna bekämpa handeln med organ och vävnader, vilken bör förbjudas överallt, även transplantationer av organ och vävnader från minderåriga, psykiskt sjuka eller avrättade fångar. Kommissionen och medlemsstaterna uppmanas att öka världssamfundets medvetenhet om denna fråga.
51. Europaparlamentet anser att man för att bekämpa handel med organ i de fattigare delarna av världen måste anta en långsiktig strategi, så att de sociala orättvisor som ligger till grund för denna handel upphör. Parlamentet betonar att man för att bekämpa bruket att sälja organ för pengar (särskilt i utvecklingsländer) bör införa mekanismer för spårbarhet, så att dessa organ hindras från att komma in i EU.
52. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att vidta åtgärder för att förhindra ”transplantationsturism”, genom att utarbeta riktlinjer för att skydda de fattigaste och mest sårbara donatorerna från att bli offer för organhandel, vidta åtgärder som ökar tillgången på legalt tillhandahållna organ och genom att utbyta information om registreringar på väntelistor mellan befintliga organisationer för organutbyte för att undvika multipla registreringar. Parlamentet uppmanar kommissionen att främja en gemensam strategi som syftar till att sammanställa information om den nationella

lagstiftningen mot illegal organhandel och att identifiera de viktigaste problemen och eventuella lösningar inom ramen för området för frihet, säkerhet och rättvisa. Parlamentet påpekar i sammanhanget att ett system för spårbarhet och ansvar för humant material måste upprättas.

53. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att vid behov ändra sin strafflagstiftning för att se till att de ansvariga för organhandeln beivras på lämpligt sätt och att även införa påföljder för vårdpersonal som är inblandad i transplantationer av olagliga organ, liksom att göra sitt yttersta för att hindra potentiella mottagare från att söka olagliga organ och vävnader. Parlamentet betonar att det bör övervägas att införa straffrättsligt ansvar för EU-medborgare som har köpt organ inom eller utanför EU.
54. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder för att hindra vårdpersonal från att främja olaglig handel med organ och vävnader (dvs. hänvisa en patient till en utländsk transplantationsenhet som kan vara delaktig i organhandel) samt förhindra sjukförsäkringsbolag att stödja verksamhet som direkt eller indirekt främjar organhandeln, exempelvis ersättning av kostnader som uppkommit i samband med att man erhållit en illegal organtransplantation.
55. Europaparlamentet anser att medlemsstaterna bör se till att deras brottsbekämpande myndigheter och vårdpersonal utbildas om organhandel, så att varje känt fall polisanmäls.
56. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att underteckna, ratificera och genomföra Europarådets konvention om åtgärder mot människohandel samt Palermoprotokollet om de inte redan har gjort det.
57. Europaparlamentet beklagar att Europol inte lagt fram någon undersökning om försäljning av organ och illegal handel med organ eftersom Europol hävdar att det inte finns några dokumenterade fall. Parlamentet hänvisar till rapporter från Europarådet och WHO som klart visar att organhandel också är ett problem för medlemsstaterna i EU och begär att kommissionen och Europol ska förbättra övervakningen av fall med illegal organhandel och dra de nödvändiga slutsatserna.
58. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och rådet att uppdatera handlingsplanen för bekämpning av människohandel och inkludera den i en handlingsplan för bekämpning av organhandel, så att det blir möjligt att upprätta ett närmare samarbete mellan de berörda myndigheterna.
59. Europaparlamentet begär också att man i handlingsplanen ska hänvisa till tillförlitliga och verifierade uppgifter om kvantitet, typ och ursprung för de olagligt sålda organen.

o

o o

60. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända detta beslut till rådet, kommissionen, WHO, Europarådet och medlemsstaternas regeringar och parlament.